

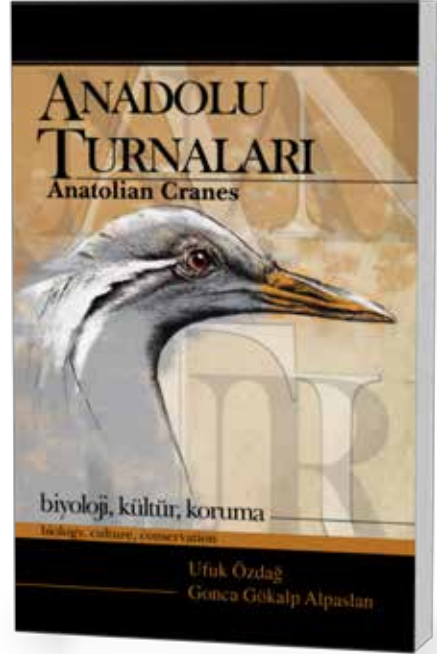
ÜÇ KİTAP ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

Dursun Yıldırım

Kitaplar ile eskisi gibi şartlar ve zaman bakımından haşır neşir olamadığımı itiraf etmeliyim. Ama kimi zaman bana erişen kitaplar arasında beni okumaya zorlayanlar da oluyor. İster istemez bunlar sizin dikkat ve tecessüsünüzü üzerlerine çekmeyi başarınca acaba sorusunun yanıtını bulmak üzere kitapları varaklamaya başlıyorsunuz. Dikkat ve tecessüs; öğrenmenin, bilgi edinmenin olmaz ise olmaz kuralı konumundadır. Bilim yoluna girenlerin ilk durağı burasıdır. Bu basamak idrak edilip gereği yerine getirilmezse ilim öğrenmek, kendini bilmek mümkün değildir. Okumak ve sorgulamak da bu basamağın temel unsurları arsında yer alır.

Sözü çok uzatmanın da bir anlamı yok. Dikkat ve tecessüsümün üç eser üzerine odaklanmış olmasından hareketle bu yazımda onlardan, özelliklerinden söz ederek sizlere tanıtmaya çalışacağım. Bunlardan biri, yeryüzünde yaşam alanları gittikçe daralan “turna” kuşları üzerinedir. Türk kültür tarihinde kadim zamanlardan itibaren kendine yer edinen ve birçok işlev ve anlam yüklenen ama bugünkü yaşama ve doğaya önem verilmeyen dünyamızda, birçok canlı türünün yanı sıra “turna/durna” kuşu türlerinin geleceği tehlike altındadır. Bu tehlikeye dikkati çekmek isteyen uzmanların yazılarından bir “Anadolu Turnaları” kitabı doğmuştur.

Yazımın ikinci kısmında “Eski Edebiyat” diye bilinen ama ağırlıklı olarak Fars modeli yaratıcılık hünerlerine belagat açısından bağlı bir edebiyattan, daha doğrusu onu yansıttığı bir “divan”-



dan söz eden bir eseri tanıtmaya çalışacağız.

Tanıtacağımız üçüncü kitap ise ünlü bir eserin, *Adlarımız* kitabının bilgini Aydıllı Erol'un şairlik cephesini ortaya koyan ve şiir vadisinde yarattıklarını bir araya getiren “Şiirler” başlıklı eseri olacaktır.

Şimdi bu üç eseri sırayla gözden geçirmeye ve sizlere tanıtmaya çalışalım.

Turna kuşu ve türleri hakkında düzenlenen uluslararası bir sempozyumda sunulmuş bildirilerden oluşan *Anadolu Turnaları*¹ adlı kitap bünyesinde yer alan inceleme yazıları; editörlerin giriş mahiyetinde yer alan konunun niçin ele alındığını, buna neden gereksinim duyulduğunu okuyucuya anlattığı açık-

1 Ufuk Özdağ, Gonca Gökalep Alpaslan [Eser Editörleri], *Anadolu Turnaları Biyoloji, Kültür, Koruma* [Anatolian Cranes Biology, Culture, Conservation], Ürün Yayınları, Ankara 2019, XXI+337 s.

lamalar, turna kuşlarına bakışı ifade yönünde sözleri ihtiva etmektedir.

Rahmetli hocam Şükrü Elçin, turna kuşunun kültürümüzde ve sözlü edebî yaratıcılığımızda tuttuğu yeri ve geçirdiği muhtelif süreçlerde yüklendiği anlam ve işleri, tefekkür, inanç ve sosyal hayatımızda yüklendiği anlam ve işlevlerinden söz etmiş, aile hayatlarına, eşlerine sadakatleri ve sevgileri ile gurbete düşenlerin silaya haber taşıyıcı özelliğine değinmiştir. “Türk Halk Edebiyatında Turna Motifi” adlı kapsamlı makalesine, ilgilenenler genel ağ ortamında kolayca erişebilirler.

Anadolu Turnaları adlı kitabın birinci bölümü “Anadolu’dan Öteye” başlığını taşımaktadır. Turna kuşu ve türleri ile ilgili biyolojik ve her bir toplumun kültürel yapısında yüklendikleri özellikleri ve yaşam alanlarının korunması konusunda ileri sürülen tehlikelere karşı alınacak tedbirler ve bunların uygulanmasıyla ilgili görüşler ifade eden yazılara, yerli ve yabancı bilim adamlarının görüşlerine bu bölümde yer verilmiştir.

Kitabın ikinci bölümü, “Anadolu Turnaları: Edebiyat ve Sanat” başlığı altında, başlığa uygun olarak bilim adamlarının, uzmanların yazdığı inceleme yazılarına yer verilmektedir. Bu inceleme yazılarında turna kuşlarının çeşitli özellikleri, kültürümüzde kazandıkları anlam ve işlevleri üzerinde durulmakta, örneklerle dayalı açıklamalar getirilmektedir.

Kültürümüzde kadim zamanlardan bu yana çeşitli kültürel gelişme süreçlerini aşarak günümüze türlü anlam ve işlev zenginliği ile toplumumuzda varlığını sürdüren tuğlu ve tuğsuz turnaların bizlerle birlikte yaşamlarını sürdürecekleri, onların insanlar için yaşamın kaynağı olduğu anlaşılabacaktır, umundayım.



Turnalar konusunda yapılan uyarıcı çalışmayı gerçekleştiren değerli bilim adamlarına teşekkür ediyor, kültürümüze bir uyarıcı kazandırmış olmalarından dolayı da iki editör arkadaşımı ayrı ayrı kutluyorum.

Sözünü edeceğim ikinci eser, “divan edebiyatı” dediğimiz model yapı içinde şairlerimizin yarattığı muhtelif türden şiirlerini “gazel”, “kaside” gibi türlerin toplandığı şiir mecmualarına verilen “divan” hususi adıdır.

Türk yazılı ortam edebî yaratıcılığına ait böyle bir eser, alanın yetkin uzmanlarından Elif Ayan Nizam tarafından kültür hayatımıza kazandırılmıştır. Bu divan “şiir mecmuası” Bekir Ağa-zâde Dîvâne Rüşdî adlı şaire aittir.

2 Elif Ayan Nizam, *Bekir Ağa-zâde Dîvâne Rüşdî Dîvânı*, Paradigma Akademi, Çanakkale 2021, XIII+591 s.

Elif Ayan Nizam, üç ana bölüm içinde divanı ve şairini inceleme konusu etmiştir.

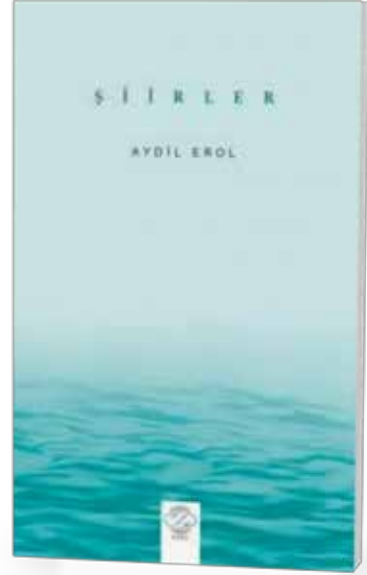
İncelemenin ilk bölümünde, Bekir Ağa-zâde Dîvâne Rüşdî'nin hayatı, edebî kişiliği kapsamlı bir biçimde ele alınıp inceleniyor. Şiir sanatında gösterdiği özelliklere, nazireleştiği şairler ve bu sahada gösterdiği maharete dikkat çekilmektedir.

İkinci bölümde divan içinde yer alan şiir türleri, nazım biçimleri “kasideler”, “mesneviler”, “gazeller”, kıt’alar” ve “rubâiler” incelendikten sonra şairin üslup özelliklerine “dil ve söyleyiş”, “edebî sanatlar” ile “ahenk unsurları” olan “vezin”, “kafiye” ve “redif” özelliklerine değiniliyor. İnceleme üslup özelliklerini göstermesinin ardından şiirlerin içerik tahlili “dinî unsurlar”, “tarihî, dinî ve mitolojik şahsiyetler”, “şâirler”, “musikî”, “astronomi”, “coğrafi yerler”, “kültürel unsurlar” ve “dünya görüşü” gibi hususlar çerçevesinde inceleniyor.

Üçüncü bölümde ise divanın çeviri yazılı metni verilmekte, incelemede çeviri yazı için izlenen yol açıklamasına yer verilmektedir.

Kısaca ifade etmek gerekirse Elif Ayan Nizam’ın hazırladığı bu eser, izlediği metodoloji açısından bu vadi ilgilenenlerine öncülük edecek bir niteliğe sahip bir çalışmadır. Alanını ciddiye alarak çalışan bu genç arkadaşımızı kutluyor, bu yoldaki çalışmalarının sürmesini diliyorum.

Üçüncü kitap için “bir şiir kitabı” demiştim. Şiirlerin sahibi çok yönlü yaratıcılık alanlarında kendini kanıtlamış Aydil Erol’dur.³ O; şair, gazeteci, mizah yazarı, araştırmacı yönleri ile temayüz etmiş bir sanat ve bilim adamıdır. Eserin başında yazarın öz geçmişi, yazdığı



yayınlar, bestelenmiş şiirleri ve yayımladığı eserler hakkında okuyuculara onların meraklarını giderecek ölçüde bilgi verilmiştir.

Şiirlerdeki “horyat” ve “mâni tarzı” söyleyişin yanında yazarın kendisiyle yapılmış söyleşilerden bir kısmının da şiir kitabına ek olarak dâhil edilmesi, okuyucunun Aydil Erol’u daha iyi tanınmasına yardım edecektir. Esenlik içinde nice yıllar boyu yeni şiirler yazacağından, yeni eserler yayımlayacağından eminim. Bu kitapta yer alan şiirler onun Türk şiir sanatının inceliklerine ne denli hâkimiyet tesis etmiş olduğunun birer örneğidir. Şiirleri duyarlı olduğumuz bir dünyanın düşlerini, hayallerini ve tefekkür dünyasını yansıtmaktadır. Erol’un üslup mükemmeliyetini okuyucuya iletmede güçlük çekmediği, mükemmel bir anlatım diline ve söz dağarcığına sahip olduğu şiirleri okuyan her okuyucu tarafından görülecektir. Seksene doğru yürüyen Aydil Erol’a yaratıcılık yolunda esenlik dolu bir ömür dilerim.

3 Aydil Erol, *Şiirler*, Post Yayınları, İstanbul 2022, 66 s.